

УДК 615.014.2:615.12

СУЧАСНИЙ СТАН ЕКСТЕМПОРАЛЬНОЇ РЕЦЕПТУРИ УКРАЇНИ

Єгоркіна Д.М., Олійник С.В., Пуль-Лузан В.В.

Національний фармацевтичний університет, м.Харків, Україна

Вступ. Сьогоденний активний стиль життя передбачає порушення цілісності шкіри та слизових оболонок, як наслідок, це призводить до виникнення рани чи ран на шкірі. Рана (vulnus) – раптове порушення цілісності шкіри, слизових оболонок та інших тканин, яке виникає в результаті механічного пошкодження [3]. Порушення цілісності та структури шкірних покривів може виникнути через механічні травми або термічні ураження (відмороження та опіки) або стати наслідком впливу хімічних речовин (як приклад миючих засобів) з агресивними компонентами. Ураження можуть бути обумовлені захворюваннями шкіри, вважатися косметичними дефектами та потребувати дерматологічного лікування [5, 4]. Дерматологічна терапія передбачає використання лікарських засобів (ЛЗ), які виготовлені промисловим шляхом в умовах фармацевтичного підприємства, а також екстемпоральну рецептуру (лат. ex tempore – за необхідністю) – термін, який використовують для позначення лікарських форм (ЛФ), які виготовляються безпосередньо в аптеці за рецептом лікаря для конкретного пацієнта. У країнах Європейського Союзу виділяють два типи ЛЗ, які виготовляються в аптеці, а саме власне екстемпоральні препарати негайного виготовлення і препарати для тривалого зберігання (в Україні – ЛЗ, виготовлені про запас).

Мета дослідження. Аналіз фармацевтичного ринку України щодо м'яких лікарських засобів, які застосовуються для загоєння (рубцювання) ран, відповідно до сучасного стану екстемпоральної рецептури України.

Методи дослідження. Систематичний, технологічний, теоретичний, бібліографічний, аналітичний, логічний методи аналізу.

Основні результати. Головною перевагою екстемпоральної рецептури є можливість підбору дозування, складу для кожного пацієнта окремо, враховуючи генетичні, вікові особливості, це є важливою відмінною рисою від промислового виробництва. Основною фармакоекономічною перевагою виступає можливість використання інгредієнтів та їхніх аналогів, які належать до різних цінових діапазонів, від найнижчого до найвищого показника, що підвищує можливість різних груп населення (у тому числі і найбільш уразливих груп населення) до придбання екстемпорального лікарського засобу (ЕЛЗ), який задовольняє потреби конкретного пацієнта у фармакоекономічному та фармакотерапевтичному аспектах. Незважаючи на переваги екстемпоральної рецептури, в останні роки встановилась тенденція до зниження обсягів виготовлення ЕЛЗ та зменшення асортименту ЕЛЗ, але, навіть, попри це, саме ЕЛЗ для лікування дерматологічних захворювань користуються найбільшим попитом серед інших захворювань. Виходячи з цих фактів, постійний моніторинг досягнень та проблем, аналіз виконаних досліджень та проведення нових експериментів щодо покращення рецептури, актуальна стратегія та чітка тактика – найголовніша запорука збереження, удосконалення асортименту ЕЛЗ задля успіху на фармацевтичному ринку [1, 2]. Підтвердженням тенденції щодо

зниження обсягів виготовлення ЕЛЗ та зменшення асортименту ЕЛЗ слугує діаграма (див. рис.1.) відповідно до даних професійних інформаційних джерел та Реєстру місць провадження діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ, яка відображає зниження кількості виробничих аптек в Україні до критичного рівня. На жаль, спостерігаємо щорічне зменшення в Україні аптек, які мають ліцензію на екстемпоральне виробництво [1].

Рис.1. Виробничі аптеки, комунальна та приватна власність в Україні

Узагальнюючи зображений вище рисунок, варто зазначити, що, починаючи з далекого 2004 року, загальна кількість аптек з виготовленням становила 1319, вже через шість років, тобто у 2010 році, їхня кількість суттєво знизилася та стала 593. У 2015 році до загальної кількості аптек з виготовлення додалися також комунальна та приватна власності, згідно з цим маємо три показники: загальна кількість аптек з виготовлення становила 378, комунальна та приватна власності – 230 та 77 відповідно. Спостерігаємо стрімке зниження загальної кількості аптек з виготовлення. У 2016 році поступово починають підвищуватися рейтинги приватної власності, маємо значення 80, а загальна кількість аптек з виготовлення та комунальна власність продовжують знижуватися – 360 та 211 відповідно. Динаміка 2018 року показує те, що рейтинги приватної власності продовжують підвищуватися та становлять вже 82, загальна кількість аптек з виготовлення та комунальна власність так само знижуються – 350 та 201 відповідно. Даними на 2019 рік простежується така сама тенденція, як і у минулих роках, починаючи з 2016 року, коли вперше було відмічено підвищення кількості приватної власності, отже, результати приватної власності становлять 89, а загальна кількість аптек з виготовлення та комунальна власність знижуються та мають показники – 327 та 189 відповідно. У 2021 року варто відмітити таку саму тенденцію, тобто збільшення приватної

власності та зменшення загальної кількості аптек з виготовлення та комунальної власності. За даними на 2021 рік приватна власність становить 92, загальна кількість аптек з виготовлення 299, а комунальна власність 165.

Висновки. Висновком проведеного аналізу див. рис.1 «Виробничі аптеки, комунальна та приватна власність в Україні за 2004-2021 рр.» є те, що з 2004 року по 2021 рік спостерігається (див. рис.2. «Загальна кількість аптек з виготовлення в Україні за 2004-2021 роки») постійне зменшення загальної кількості аптек з виготовлення. У 2015 році з'являються комунальна та приватна власності, перша – має тенденцію до спаду з кожним роком, а друга – до зросту.

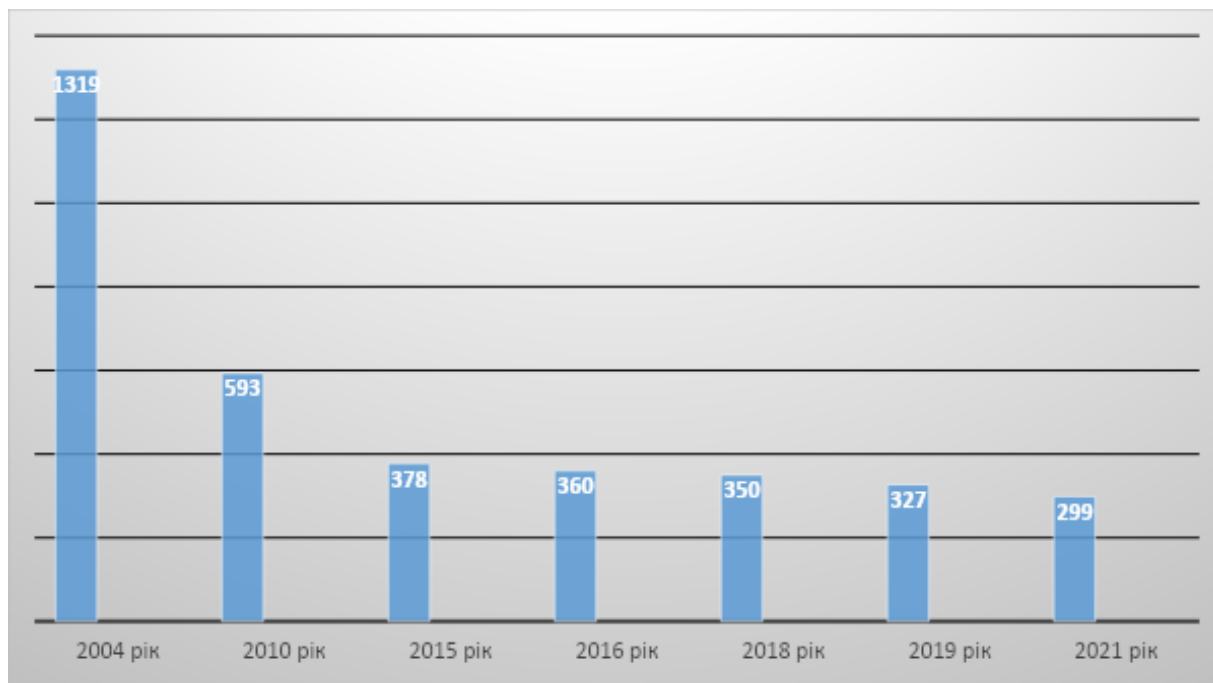

Рис. 2. Загальна кількість аптек з виготовлення в Україні за 2004-2021 роки

Список літератури

1. Громадська Організація «Експертна спільнота пацієнтів України» Аналітична довідка, додаток 1 Про підсумки громадської експертизи діяльності органів законодавчої та виконавчої влади України щодо створення умов підтримки та розвитку екстемпорального виробництва лікарських засобів. Експертні пропозиції, підготовлені за результатами громадської експертизи. URL: <https://www.stoptb.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/Dodatok-1-ANALITYCHNA-DOVIDKA-p-ro-pidsumky-gromadskoyi-ekspertyzy-5.pdf> (дата звернення: 14.03.2022).
2. Половко Н. П., Зуйкіна Є. В. Стан екстемпоральної рецептури України та проблеми сьогодення. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика*. 2018. Вип. 32. С. 294-307.
3. Рани. Визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу. Особливості сучасної вогнепальної рани та мінно-вибухових ушкоджень. Випадкова контамінована рана: умови для розвитку інфекційного процесу в рані та їх усунення (ПХО). Чисті післяопераційні рани, особливості лікування : метод. вказ. до практ. занять та самост. роботи студентів 3-го курсу ІІ та ІV мед. фак-тів з дисципліни "Загальна хірургія" / упоряд. В. О. Сипливий та ін. Харків : ХНМУ, 2020. 24 с.
4. Словник фізіологічних термінів: термінологічний словник / В.Ю. Гарбузова, Г.В. Янчик. Суми : СумДУ, 2008. - 146 с.
5. Фізіологія з основами анатомії людини : підруч. для студентів ВНЗ / Л. М. Малоштан та ін. Харків: НФАУ, 2003. 432 с.